

**FAKULTET ZA MEDITERANSKE POSLOVNE STUDIJE
TIVAT**

Budimir Nešević

**ULAZAK ROBE U CARINSKO PODRUČJE
SPECIJALISTIČKI RAD**

Tivat, Maj, 2015.god.

**FAKULTET ZA MEDITERANSKE POSLOVNE STUDIJE
TIVAT**

**ULAZAK ROBE U CARINSKO PODRUČJE
SPECIJALISTIČKI RAD**

**Predmet: Carine i tarifni sistemi
Mentor: Doc.dr. Božidar Vuksanović**

**Student: Budimir Nešević
Smjer: Nautički turizam i upravljanje marinama
Broj indeksa: S44/12**

Tivat, Maj, 2015.god.

UVOD

Carinski sistem i carine su od ogromnog značaja za razvoj i zaštitu privrede jedne zemlje. Bez savremenih carina i carinskog sistema ne može se ostvariti ni privredni prosperitet zemlje niti njeno uključivanje u međunarodne privredne tokove.

Savremena carina je u ekonomskom smislu regulator zaštite domaće privrede, a samim time stvara i uslove za privredni razvoj zemlje. Carina je potrebna svakoj zemlji i njenoj privredi bilo da je ona u razvoju, tranziciji ili je razvijena.

Sa naplaćivanjem carina pri uvozu roba smanjuje se u dobroj mjeri konkurentnost inostranih proizvoda na domaćem tržištu, pa na taj način domaća proizvodnja ima uslove da svoje proizvode efikasnije i lakše plasira na domaće tržište. Carina, osim toga što predstavlja značajni instrument zaštite i razvoja domaće privrede, ona je snažan izvor budžetskog prihoda jedne države.

Kako je primarni značaj carine zaštitni, ni njen fiskalni značaj se ne može zanemariti jer predstavljaju značajan izvor prihoda jedne države. Kao primjer navodimo niz afričkih i azijskih zemalja kod kojih je carina, prije svega, fiskalnog karaktera gdje su carinske stope u carinskim tarifama toliko visoke da iste imaju primarno fiskalni cilj.

Kod tih zemalja carine se često kreću i u rasponu od 150% do 300% od vrijednosti uvezene robe. Pored zaštitnog i fiskalnog efekta carina ispoljava i mnoge druge efekte kao što su na uvoz, ponudu i tražnju, cijene i dr.

Carina kao danak ili vrsta poreza bila je poznata još u starom vijeku. Ubirala ih je država ili pojedini gradovi. Kod starih Grka u Atini plaćala se dažbina od 2 % na izvoz robe. Rimljani su također, razrezivali carine, i to kao državne, provincijske ili gradske. U rimsko doba carine su predstavljale značajan prihod državne blagajne. Na pojedinim saobraćajnim mjestima u provincijama postojale su carinske postaje (lat.-stationes) gdje se carina naplaćivala prilikom prolaska robe. Visina carine iznosila je 2,5 % (lat.-quadrogesimo) od vrijednosti uvezene robe.

Kod Rimljana naplata carine tj, carinskih prihoda davana je i pod zakup, u početku zakupcima iz redova domicilnog stanovništva, a kasnije od sredine II vijeka carinu su naplaćivali službenici koji su se zvali „publicum portarii illyrici et ripae Thraciae“.

Kao i u starom i srednjem vijeku carina je imala isključivo fiskalni karakter, jer je služila kao izvor prihoda. Tek kasnije od pojave kapitalizma carina postepeno prima ulogu zaštite

domaće privrede odnosno proizvodnje i tržišta pa tako carina dobija osim fiskalne i zaštitnu funkciju.

Carina kao instrument zaštite domaće proizvodnje pripada novom dobu i kao takva je nastala u vrijeme nacionalnih država (17V i 18V).

Osim fiskalne i zaštitne carina, odnosno carinska služba ima i bezbjedonosnu funkciju koja podrazumijeva borbu protiv krijumčarenja, organizovanog kriminala i sl.

Najstariji carinski zakon vezan za naše prostore jeste Dubrovački carinski statut (lat.-liber statutorium doane) iz 1277 godine.

Što se tiče Crne Gore istorijat razvoja carinske službe vezuje se za 18 oktobar 1798 god. kada je Petar I Petrović Njegoš ozakonio carinu na ribu i ruj (biljka od koje se dobijala boja i koja je služila za farbanje), te je taj datum utvrđen i obilježava se kao dan Carinske službe Crne Gore.

Carina spada u grupu spoljnotrgovinskih instrumenata. Ona značajno utiče na tokove međunarodne razmjene dobara.

Većim stopama carine povećava se cijena uvezene robe u odnosu na cijene iste domaće robe, što se odražava na smanjenje uvoza te robe i obratno. Danas se, po pravilu naplaćuje samo uvozna carina.

1. POJAM I VRSTE CARINE

Carina je dažbina koja se naplaćuje na robu koja se uvozi u jedno carinsko područje, izvozi iz tog carinskog područja ili provози (tranzitira) preko jednog carinskog područja. U našem jeziku izraz "carina" potiče od riječi car jer je carina pripadala caru, odnosno vladaru.

Carine se mogu podijeliti prema različitim kriterijumima i to :

- 1) Carine prema pravcu kretanja robe
- 2) Carine prema cilju zbog kojih se uvode
- 3) Carine prema načinu obračunavanja
- 4) Carine prema načinu propisivanja
- 5) Carine prema ekonomsko - političkom dejstvu

1.1 Carine prema pravcu kretanja robe

Postoje tri vrste carina prema pravcu kretanja robe, a to su :

- a) Uvozne
- b) Izvozne
- c) Provozne (tranzitne)

Uvozna carina naplaćuje se na robu koja se uvozi na jedno carinsko područje. Ona se naplaćuje prema odredbama uvoznih carinskih tarifa, koja svaka država ima u svom carinskom sistemu.

Izvozna carina naplaćuje se na domaću robu koja se izvozi iz jednog carinskog područja. Ove carine su veoma rijetke i naplaćuju se na mali broj roba. Izvozna carina se uvodi radi destimulisanja izvoza određenih vrsta roba (npr. kada se radi o deficitarnoj robi na domaćem tržištu ali može i zbog fiskalnih prihoda). Poslednje izvozne carine u našoj zemlji naplaćivane su na sirovu kožu i otpadno željezo. Naša zemlja nema izvoznih carina.

Provozna ili tranzitna carina naplaćuje se prilikom tranzita robe preko jednog carinskog područja i uglavnom imaju fiskalni karakter. Ove carine danas se ne primjenjuju, jer je ona ukinuta 1921 godine na osnovu Barselonske konvencije o slobodi tranzita.

1.1.2 Carine prema cilju zbog kojih se uvode

Prema cilju zbog kojih se uvode, carine se dijele u tri grupe:

- 1) Zaštitne carine
- 2) Fiskalne carine
- 3) Socijalne carine

Zaštitne carine uvode se da bi se zaštitila domaća proizvodnja od inostrane konkurencije. U savremenim carinskim sistemima carina ima prvenstveno zaštitnu ulogu. Ova vrsta carine djeluje na smanjenje uvoza jer poskupljuje uvoznu robu za iznos naplaćene carine, čime se favorizuje potrošnja domaće robe.

Fiskalne carine uvode se zbog ubiranja plodova u korist budžeta jedne države. Fiskalni karakter carina ogleda se najviše kod proizvoda koji se ne proizvodi u zemlji. Izraz fiskalne potiče od latinske riječi **fiskus** (državna blagajna).

Socijalne carine uvode se za pojedine proizvode koji su značajni za održavanje životnog standarda stanovništva. Najčešće je riječ o osnovnim životnim namirnicama (mast, ulje, brašno i sl.) za koje se propisuju niže carinske stope u odnosu na druge proizvode.

1.1.3 Carine prema načinu obračunavanja

Prema načinu obračunavanja carine se mogu podijeliti na tri vrste:

- 1) Carine po vrijednosti
- 2) Specifične carine
- 3) Kombinovane carine

Carine po vrijednosti ili **ad vallorem** zavise direktno od visine vrijednosti robe koja se carini i naplaćuje se primjenom carinskih stopa iz carinske tarife. Kod ove vrste carina bitan je način određivanja osnovice, odnosno vrijednosti robe za obračun carine. Kod nas je carinska osnovica vrijednost robe koja je stvarno plaćena ili koju treba platiti za robu kupljenu radi uvoza u Crnu Goru.

Ovaj način obračuna carine je najzastupljeniji u cijelom svijetu, a kod nas i jedini. Osnovni nedostatak jeste česta nemogućnost tačnog utvrđivanja vrijednosti robe usled ispostavljanja netačnih tj, umanjjenih računa i falsifikovanje dokumentacije.

Specifične carine su počele da se koriste u 19 V kako bi se otklonili nedostaci obračuna carina ad vallorem. Specifične carine obračunavaju se u paušalnom tj. fiksnom iznosu po jedinici mjere proizvoda koji se uvozi/izvozi (npr.komad,kg,litar itd).

Kod nas u Crnoj Gori nemamo primjenu ovih carina, ali u našem okruženju tj, u Srbiji ovakav način obračuna carine primjenjuje se za garderobu koja se uvozi iz Kine, i carina se naplaćuje u određenom fiksnom iznosu po kilogramu robe (razlog tome je nemogućnost utvrđivanja količine i vrste robe zbog ekonomskog uvoza pomenute robe zašto bi opet bio potreban veliki broj ljudi i mnogo vremena). Tako da je u ovom konkretnom slučaju primjena ovih carina puno praktičnija.

Kombinovane carine obračunavaju se istovremeno po vrijednosti i po jedinici mjere proizvoda. Tada se pri obračunu carina mora istovremeno utvrditi vrijednost i količina u jedinici mjere.

1.1.4 Carine prema načinu propisivanja

Carine prema načinu propisivanja možemo podijeliti na :

- a) autonomne
- b) ugovorne

Autonomne carine propisuje jedna zemlja samostalno tj. nezavisno od drugih zemalja. Stope carina takva zemlja može mijenjati neograničeno.

Ugovorne carine propisuju se na bazi dvostranih (bilateralnih) ili višestranih (multilateralnih) međudržavnih ugovora između dvije ili više država.

Naša zemlja je potpisala niz bilateralnih sporazuma sa mnogim državama (prije svega onima iz okruženja) o prometu roba i visini carinskih stopa. Isto tako, Crna Gora je članica tj. potpisnica CEFTA sporazuma (primjer multilateralnog ugovora tj. sporazuma između više zemalja), kao i sa Evropskom Unijom.

Osnovne karakteristike ovih sporazuma jeste slobodan protok roba. Carinske stope za robe koje dolaze iz ovih zemalja sa kojima smo potpisali bilateralne ili multilateralne ugovore su snižene u odnosu na istu takvu robu koja dolazi iz drugih zemalja sa kojima nemamo sporazum, a najčešće te stope iznose 0%.

1.1.5 Carine prema ekonomsko-političkom dejstvu

Carine prema ekonomsko-političkom dejstvu dijele se na:

- a) Preferencijalne carine
- b) Diferencijalne carine
- c) Retrozivne (borbene, ratničke) carine
- d) Prohibitne carine
- e) Antidampinške carine
- f) Kompezatorne carine

Preferencijalne carine uvode se radi pružanja olakšica pri uvozu robe ili nekih vrsta roba iz određenih zemalja. One mogu da se odnose na jednu ili više vrsta roba, za jednu ili više zemalja, sa reciprocitetom ili bez njega. One se realizuju kroz primjenu sniženih stopa carine. Ove carine najčešće se baziraju na međudržavnom sporazumu o trgovini čime se među državama potpisnicama ugovora, uspostavlja povlašćen carinski tretman u robnoj razmjeni.

Primjer: Kod uvoza robe porijekla iz zemalja iz okruženja kao što su Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i slično, stopa carine za te robe iznosi 0%.

Diferencijalne carine su najprostije rečeno suprotne od preferencijalnih carina. Naime, njima se roba porijeklom iz određenih zemalja dovodi u nepovoljni položaj u odnosu na istu robu iz drugih zemalja. To se manifestuje kroz povećanje carinskih stopa za robu iz tih zemalja. Ova vrsta carine nije motivisana ekonomskim već prvenstveno političkim razlozima.

Retrozivne carine uvode se kao dodatak carini koja se naplaćuje primjenom redovno propisane stope. Cilj im je određeni ekonomski, politički, socijalni ili drugi pritisak na neku zemlju ili odgovor na pritisak koji sprovodi druga zemlja (najčešće uvećanom stopom carine za robu koja dolazi iz neke zemlje).

Prohibitne carine su carine koje su toliko visoke da praktično onemogućavaju uvoz određene robe (npr. 150% od vrijednosti robe). Ove carine praktično djeluju kao zabrana uvoza određene robe tj, njihov efekat se izjednačava sa administrativnom mjerom zabrane uvoza ili izvoza određenih roba. Zbog enormno visokih stopa carine uvoznicima se ne isplati da uvoze takvu robu. Međutim, primjena ovih vrsta carina može da rezultira kontra mjerom oštećenih država uvođenjem retrozivnih carina.

Antidampinške carine su dopunske carine koje se uvode kada se uvozi roba po cijeni nižoj od njene stvarne cijene koštanja tj, vrijednosti, odnosno koje su niže od cijena istih proizvoda na domaćem tržištu zemlje izvoznice. Cilj dampainga tj, uvoza robe po dampinškim cijenama je da se u nekom periodu uspori ili uništi proizvodnja određenog proizvoda u nekoj zemlji, kako bi se nakon toga preuzela proizvodnja i cjelokupno tržište. Da nebi dolazilo do tih situacija za takvu robu se primjenjuju antidampinške carine.

Kompezatorne carine se primjenjuju za uvoz robe za koju se u zemlji izvoznici daju subvencije ili premije, te iznos ovih carina ne može biti veći od iznosa subvencija ili premija radi kojih se i primjenjuju.

2. ULAZAK ROBE U CARINSKO PODRUČJE

POJAM CARINSKOG PODRUČJA I CARINSKOG NADZORA

2.1.1 Pojam carinskog područja

Carinsko područje Republike Crne Gore obuhvata teritoriju Republike Crne Gore, uključujući teritorijalne vode, zalive i vazdušni prostor. Carinsko područje je ograničeno carinskom linijom koja je istovjetna sa državnom granicom Republike. Roba se unosi ili iznosi sa carinskog područja preko graničnih prijelaza. Granične prijelaze i njihovu klasifikaciju, kategorizaciju i radno vrijeme utvrđuje Vlada Republike Crne Gore. Promet robe koja podliježe fitopatološkoj, veterinarskoj i drugoj propisanoj kontroli je dozvoljen samo preko onih graničnih prijelaza koji su, saglasno posebnim propisima, određeni za promet takve robe. Projektovanje, izgradnja, odnosno rekonstrukcija graničnog prijelaza za međunarodni saobraćaj, za dio koji je određen za sprovođenje carinskog nadzora i carinskog postupka, vrši se na osnovu odobrenja direktora Uprave carina¹.

¹ Šuković, S. (2003), Carinski sistem i postupak, Podgorica: UCCG

2.1.2 Carinski nadzor

Možemo reći da je to postupak koji obuhvata potrebne mjere kojima carinski organ obezbjeđuje sprovođenje carinskih i drugih propisa koji se primjenjuju na robu koja je pod carinskim nadzorom. Mjere carinskog nadzora imaju prinudni karakter. Imaju za posljedicu privremeno ograničavanje prava da lica kojima roba pripada njome raspolažu, i stvaraju neophodne uslove za primjenu instrumenata kojima se reguliše promet robe i usluga sa inostranstvom.

Carinski nadzor i kontrola vrše se selektivno na osnovu analize rizika.

Carinski organ utvrđuje okvir za upravljanje rizikom, kriterijume i prioritetne oblasti. Kada drugi nadležni organi vrše kontrolu nad istom robom moraju sarađivati sa carinskim organom i kada je to moguće kontrolu vršiti na istom mjestu i u isto vrijeme.

Carinski i drugi organi mogu, kada je to neophodno u cilju smanjenja rizika, razmjenjivati podatke u vezi sa unošenjem, iznošenjem, tranzitom, prenosom ili krajnjom upotrebom robe koja se kreće između carinskog područja Crne Gore i drugih teritorija

Carinski organ može donijeti odluku o privremenom uvođenju pojednostavljenih postupaka za sprovođenje mjera carinskog nadzora i kontrole kada je potrebno olakšati protok saobraćaja na graničnim prelazima ili otkloniti smetnje za sprovođenje carinskih postupaka.

Ko podliježe carinskom nadzoru :

- sva roba koja se unosi odnosno uvozi u carinsko područje.
- sva roba koja se iznosi odnosno izvozi iz carinskog područja.
- sva roba koja se prevozi odnosno tranzitira preko carinskog područja, kao i putnici i posada, odnosno vozačko osoblje prevoznih i prenosnih sredstava.

Izuzetno carinskom nadzoru podliježu:

- roba, putnici i članovi posade koji se iskrcavaju, odnosno ukrcavaju na domaće i strane vojne brodove i brodove organa unutrašnjih poslova;
- roba, putnici i članovi posade koji se iskrcavaju, odnosno ukrcavaju na domaće i strane vojne vazduhoplove².

² Čl.46 CZ

Carinskom nadzoru ne podliježu:

- domaći i strani vojni brodovi;
- brodovi dok plove na dijelovima graničnih rijeka na kojima se po međunarodnim ugovorima ne može vršiti carinski nadzor;
- brodovi organa unutrašnjih poslova;
- domaći i strani vojni vazduhoplovi.

Vrste carinskog nadzora:

Možemo reći da su najbitnije stavke čuvanje i pregled robe, uzimanje uzoraka, crteža, prospekata, fotografija ili drugih podataka kojima se obezbjeđuje utvrđivanje istovjetnosti robe. Pretres prevoznih i prenosnih sredstava i vozačkog osoblja, odnosno posade, pregled prtljaga putnika i lični pretres putnika, obilježavanje robe stavljanjem carinskog obilježja.

Vrste carinskih obilježja:

carinska plomba, otisci carinskog žiga ili carinskog pečata, opis robe, spiskovi robe i koleta, fotografije, skice ili crteži sa opisom robe, ako su ovjereni od strane ovlašćenog carinskog službenika³.

Carinska plomba:

Sastoji se od dijela izrađenog metalnog lima (tijelo plombe), kao i galvanizovane (nerđajuće) čelične žice ili sajle, koja je pričvršćena u tijelo plombe. U tijelo carinske plombe ugrađen je mehanizam koji obezbjeđuje visok stepen sigurnosti bravljenja žice, sajle ili trake koja je sastavni dio carinske plombe. Mora biti izrađena tako da se metalna žica, sajla ili traka ne može izvući iz tijela plombe bez presijecanja ili očiglednog oštećenja tijela plombe, žice, sajle ili trake. Tijelo carinske plombe može biti u različitim bojama i na njemu je utisnut naziv: "RCG - Uprava carina" i serijski broj carinske plombe, tako da se ne može izbrisati uobičajenim rukovanjem.

Carinska plomba je izrađena u istoj boji i ne može imati dva ista broja. Evidenciju o carinskim plombama vodi Uprava carina za carinarnice, a carinarnica za svoje organizacione jedinice i ovlašćene carinske službenike.

³ Pravilnik o vrstama i načinu upotrebe carinskih obilježja

Slika 1. Plomba Uprave carina Crne Gore

Carinski žig:

Carinski žig je žig za vosak ili suvi žig.

Žig za vosak je od mesinga, okruglog oblika, prečnika 32 mm.

Suvi žig je od čelika, okruglog oblika, prečnika 32 mm.

Na carinskom žigu upisan je naziv: "RCG - Uprava carina" i ispod njega naziv carinarnice.

Carinski pečat:

je od gume, okruglog oblika, i ima istovjetan sadržaj službenih pečata koje koristi carinski organ.

2.1.3 Postupak prijavljivanja robe

Sva roba koja se unosi u carinsko područje ili iznosi iz carinskog područja mora se prijaviti graničnoj carinarnici, odnosno drugoj nadležnoj carinarnici. Zapovjednik svakog broda ili drugo odgovorno lice i zapovjednik svakog vazduhoplova koji stiže u Crnu Goru ili lice koje je taj zapovjednik ovlastio, odmah po dolasku i prije istovara robe, podnose carinarnici manifest za svu robu koja se prevozi kao teret tim brodom ili vazduhoplovom. Zapovjednik broda i zapovjednik vazduhoplova ili njegov zastupnik u Crnoj Gori moraju da potvrde da manifest pruža kompletne, istinite i tačne podatke o svojoj robi koja se prevozi tim brodom ili vazduhoplovom.

Lice koje je unijelo robu u carinsko područje dužno je da robu, bez odlaganja, preveze putem i na način koji odredi carinarnica do naznačene carinarnice, drugog mjesta koje odredi ili odobri carinarnica, ili u slobodnu zonu⁴.

U skladu sa sklopljenim međudržavnim sporazumom, carinska provjera robe koja se nalazi izvan carinskog područja može se sprovesti kao da je roba unijeta u to područje, pod uslovima i na način predviđen međudržavnim sporazumom koji se odnosi na tu robu.

Odredbe stava 1 do 6 ovog člana ne primjenjuju se na robu koja se nalazi na brodovima ili vazduhoplovima koji prolaze teritorijalnim morem ili vazdušnim prostorom, kojima kao odredišno mjesto nije predviđena luka ili aerodrom u Crnoj Gori.

Putnik je lice koje:

kod ulaska u Crnu Goru:

- a) privremeno dolazi na carinsko područje, a nema na carinskom području stalno prebivalište i
- b) koje se vraća na carinsko područje, gdje ima stalno prebivalište, nakon što je bio privremeno u inostranstvu;

kod izlaska iz Crne Gore:

- a) privremeno odlazi sa carinskog područja gdje ima stalno prebivalište i
- b) napušta carinsko područje, gdje nema stalno prebivalište i gdje je privremeno boravio.

Roba nekomercijalne prirode je roba, za koju se određeni carinski postupak traži povremeno i čija vrsta i količina ukazuju na to da je namijenjena za potrebe pojedinca, za ličnu ili porodičnu upotrebu primaoca, odnosno lica koje je donosi, odnosno jasno ukazuju na to da se radi o poklonima. Vrsta i količina ove robe ne smije biti tolika, da bi mogla ukazivati da se uvozi radi dalje prodaje.

Predmeti domaćinstva su lični predmeti, poput kamera, nakita i odjeće, metražna roba od tkanine za kućne potrebe, namještaj i oprema za ličnu upotrebu lica na koje se odnosi ili služi za ispunjavanje kućnih potreba. Predmeti domaćinstva treba da odgovaraju normalnim porodičnim zahtjevima.

⁴ Čl.47 CZ

Lični prtljag je sve što putnik nosi sa sobom a služi mu dok je na putovanju, npr. odjeća, obuća, predmeti za održavanje lične higijene, namirnice i drugi predmeti za ličnu upotrebu, lijekovi za ličnu upotrebu u razumnoj količini, akcizna roba u propisanoj količini

Zabranjena i ograničena roba

Zabranjena roba je roba čiji uvoz/izvoz je zabranjen posebnim propisima.

Zabranjenoj robi se ne može odobriti carinski postupak ili upotreba.

Iz razloga zaštite: javni moral, bezbjednost, zdravlje i život ljudi, biljaka, životinja, nacionalno blago, intelektualna svojina:

- Ako utvrdi da je promet te robe zabranjen carinski organ preduzima sve potrebne mjere, vraćanje robe u inostranstvo, oduzimanje robe i njenu prodaju.
- Na izvoznom/transitnom dokumentu se unosi službena zabilješka o zabrani-rješenje u skraćenom postupku.
- U sprovođenju mjera zabrane, carinski službenik saraduje sa policijom, veterinarskom, sanitarnom, fitosanitarnom, ekološkom inspekcijom, drugim državnim organima (kultura, priroda, muzeji, saobraćaj,...).⁵

Ograničena roba je roba čiji uvoz, tranzit ili izvoz podliježu kontroli izdavanjem odobrenja od strane nadležnog državnog organa (čl.5 CZ);

Vrste odobrenja: uvjerenja, certifikati, dozvole, saglasnost, odluke, rješenja, mišljenja - **isprave**⁶.

Putnički promet se vrši prilikom prelaska putnika preko granice Crne Gore. Putnik je dužan da prijavi carinskom službeniku sve predmete koje nosi, a na zahtjev carinskog službenika i da ih pokaže.

U sprovođenju carinskog postupka za koji je roba deklarirana primjenjuju se svi propisi koji važe na dan prijema carinske deklaracije, ukoliko izričito nije drugačije propisano.

Načini prijavljivanja su:

- Usmena deklaracija,
- Konkludentni akt,
- Pismena deklaracija.

⁵ Zakon o medicinskim sredstvima („Sl.list RCG“, br.79/04)

⁶ Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju („Sl.list RCG“, br.45/05)

Usmena deklaracija

A. Stavljanje robe u slobodan promet:

- roba nekomercijalne prirode (lični prtljag putnika, pošiljke za fizičko lice vrijednosti do 1000€),
- roba komercijalne prirode (ukupna vrijednost jedne pošiljke jednog podnosioca deklaracije ne prelazi 400€, pošiljka nije dio redovne serije većih ili sličnih pošiljki i ako robu ne prevozi nezavisni prevoznik kao dio veće komercijalne prevozne operacije),
- povraćaj robe (žive životinje, ambalaža, radio i TV oprema, aparati potrebni ljekarima),
- ponovni uvoz prevoznih sredstava,
- poljoprivrednih proizvoda iz pograničnog pojasa.

B. Izvoz

- roba nekomercijalne prirode (lični prtljag putnika; pošiljke, koje šalju fizička lica)
- roba komercijalne prirode (ukupna vrijednost jedne pošiljke jednog podnosioca deklaracije ne prelazi 400€, pošiljka nije dio redovne serije većih ili sličnih pošiljki i ako robu ne prevozi nezavisni prevoznik kao dio veće komercijalne prevozne operacije),
- izvoz prevoznih sredstava, registrovanih u CG, ako postoji namjera da se ponovo izvezu

IZJAVA

O stvarima koje putnik privremeno unosi
(čl.352 Uredbe za sprovođenje CZ)

Ime i prezime	Adresa	Broj putne isprave
_____	_____	_____

Red.br.	Količina	Trgovački opis robe	Vrijednost
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Ukupna vrijednost robe: _____

Period zadržavanja na carinskom području _____

Mjesto gdje će se roba nalaziti _____

Datum	Potpis podnosioca izjave
_____	_____

Mjesto	Carinski organ
_____	_____

	Otvjerava carinski službenik

6/9/2012 Carinski kurs 11

Slika 2. Izjava o stvarima koje putnik privremeno unosi

C. Privremeni uvoz

- živih životinja,
- ambalaže, koja se uvozi napunjena i koja je označena sa trajnim neuništivim oznakama lica sa sjedištem van carinskog područja,
- opremu za radijsko i televizijsko emitovanje i vozila specijalno opremljena za ove namjene,
- instrumente i aparate, potrebne ljekarima za pružanje pomoći pacijentima,
- lični predmeti putnika i prevozna sredstva.

Za ovako deklarisanu robu podnosi se pismena izjava.

Usmenu deklaraciju nije moguće podnijeti u slučaju zastupanja:

- carinski organ može i za usmeno deklarisanu robu tražiti od podnosioca deklaracije, da pokaže dokumente koji dokazuju:
- njegove usmene navode (računi i sl.).
- ako carinski organ sumnja, da usmeni navodi podnosioca deklaracije nijesu pravilni ili potpuni, može da traži da podnosilac deklaracije ispuni pisanu deklaraciju.

Konkludentni akt

A. Stavljanje robe u slobodan promet

- roba nekomercijalne prirode, koja je u putnikovom ličnom prtljagu, koja je oslobođena plaćanja carine u skladu sa članom 184 tačka 1 i 2 CZ ili kao povraćaj robe,
- roba koja je oslobođena plaćanja carine u skladu sa članom 184 tačka 9 CZ,
- prevozna sredstva, koja su oslobođena plaćanja carine kao roba koja se vraća na carinsko područje,
- roba neznatne vrijednosti.

B. Izvoz

- roba nekomercijalne prirode u putnikovom ličnom prtljagu,
- prevozna sredstva, koja su registrovana u CG i koja će se vratiti u CG.

C. Privremeni uvoz

- lični predmeti putnika, uključujući predmete za sportske aktivnosti,
- prevozna sredstva.

Pismena deklaracija

U svim ostalim slučajevima, kada uslovi za podnošenje usmene deklaracije ili konkludentnog akta nijesu ispunjeni.

Carinski organ može na zahtjev podnosioca deklaracije za izvoz domaće robe, izdati dokument koji sadrži podatke, potrebne za utvrđivanje istovjetnosti robe, za slučaj da će ta roba biti vraćena na carinsko područje (*uvjerenje o istovjetnosti*).

Uloga carinskog službenika u putničkom prometu je da:

- utvrdi da li je putnik prijavio zabranjenu ili ograničenu robu,
 - utvrdi komercijalni karakter predmetnoj robi i
 - predmetnoj robi da odobri ili ne odobri njeno dalje carinsko postupanje ili upotrebu.
-

POTVRDA O ISTOVJETNOSTI ROBE U PUTNIČKOM PROMETU

Broj: _____
 Prezime i ime: _____
 Broj putne isprave: _____

PODACI O ROBI, KOJU PUTNIK IZNOSI

1. _____
 2. _____
 3. _____

Potpis deklaranta: _____

Predmete, navedene u spisku zaključno sa rednim brojem _____, putnik je prijavio prilikom odlaska u inostranstvo. U skladu sa članom 569 Uredbe za sprovođenje Carinskog zakona potvrđujemo, da je navedena roba od rednog broja _____ do rednog broja _____, izvezena u inostranstvo.

Mjesto: _____
 Datum: _____ Carinski radnik: _____ M.P.

6/12/2012 Carinski kurs 16

Slika 3. Potvrda o istovjetnosti robe u putničkom prometu

Domaći putnici su oslobođeni od plaćanja carinskog duga na:

- lični prtljag,
- predmete za ličnu upotrebu i upotrebu članova porodice do ukupne vrijednosti od 150€,
- sopstvena djela koja iz inostranstva unose naučnici, književnici i umjetnici,
- predmeti koje građani Republike Crne Gore i građani koji imaju prebivalište u Republici Crnoj Gori, nasleđuju u inostranstvu.
- odlikovanja i priznanja dobijena u okviru međunarodnih događaja i pokloni primljeni u okviru međunarodnih odnosa.
- proizvodi zemljoradnje i stočarstva dobijeni sa imanja u pograničnom pojasu koje unose domaći državljani koji žive u pograničnom pojasu.

Robu, koju putnik unosi iz inostranstva, stavlja u carinski postupak granična carinska ispostava u skraćenom ili redovnom carinskom postupku.

Skraćeni postupak – primjenjuje se jedinstvena carinska stopa od 5% i PDV 7 ili 17 % kada ukupna vrijednost robe nekomercijalne prirode ne prelazi 1000€.

Jedinstvena carinska stopa ne može se primijeniti za duvan, duvanske proizvode, alkohol, alokoholna pića i pogonsko gorivo.

Ako je za robu, za koju je podnesena usmena deklaracija, nastao carinski dug, carinski organ izdaje podnosiocu deklaracije obračun carinskog duga.

Podnosilac deklaracije ima pravo prigovora na obračun carinskog duga.

Stvari koje putnik nije prijavio do trenutka kada ga je carinski službenik pozvao da ih pokaže, smatraju se neprijavljenim.

Tranzitni postupak

Robu, koja se prevozi u postupku tranzita treba deklarirati za tranzit pomoću tranzitne deklaracije. Tranzitna deklaracija se po pravilu popunjava na obrazcu JCI u skladu sa Uredbom za sprovođenje Carinskog zakona. Polazni organ prima tranzitnu deklaraciju i registruje je u evidenciju, određuje rok, i obezbjeđuje identičnost robe.

Polazni organ može odrediti poseban put tranzita robe. U slučaju više sile prevoznik može napustiti predviđeni put.

Polazni organ upisuje u tranzitnu deklaraciju odgovarajuće podatke, zadržava primjerak koji mu je namijenjen, a ostale primjerke uručuje glavnom obvezniku.

Istovjetnost robe se po pravilu obezbjeđuje pomoću stavljanja carinskih obilježja.

Carinska obilježja se stavljaju:

- na tovarni prostor, ako je prevozno sredstvo podesno za stavljanje obilježja, ili je tako napravljeno da nije moguće dodati ili oduzeti robu, a da ne bi ostali vidljivi tragovi oštećenja, koje nema skrivenih mjesta i dostupno je za carinsku kontrolu,
- u izuzetnim slučajevima na koleta.

Polazni organ neće stavljati carinska obilježja, ako je istovjetnost robe moguće utvrditi na osnovu opisa u tranzitnoj deklaraciji ili pratećim dokumentima.

Ako se roba utovara ili istovara kod carinskih organa, koji se nalaze između polaznog i odredišnog organa, primjerke tranzitne deklaracije treba podnijeti polaznim carinskim organima.

Roba, navedena u tranzitnoj deklaraciji, može se u opravdanim slučajevima bez nove deklaracije pretovariti u drugo prevozno sredstvo pod nadzorom carinskih organa, u tom slučaju upisuje se u tranzitnu deklaraciju odgovarajuća napomena.

Carinski organ može odobriti pretovar robe bez direktnog carinskog nadzora. U slučaju takvog pretovara prevoznik mora u tranzitnu deklaraciju upisati odgovarajuću napomenu.

Ako se u toku prevoza carinska obilježja zbog uzroka, na koje prevoznik nije mogao uticati, oštete, prevoznik obavještava najbliži carinski organ koji pravi zapisnik i stavlja nova obilježja.

Ako robu treba odmah djeliti ili u potpunosti istovariti zbog direktne opasnosti, prevoznik može postupiti na vlastitu odgovornost, što treba upisati u tranzitnu deklaraciju.

Ako prevoznik ne može ispuniti rok zbog nesreće ili drugog događaja u toku prevoza, obavještava carinski organ, koji upisuje odgovarajuću napomenu u tranzitnu deklaraciju.

Kod odredišnog organa treba pokazati robu i tranzitnu deklaraciju.

Odredišni organ u primjerak tranzitne deklaracije upisuje rezultat provjere i u slučaju regularnosti u pogledu robe, vozila i dokumenata, deklaracija se razdužuje elektronskim putem.

U slučaju nepravilnosti, odredišni organ jedan primjerak odmah dostavlja polaznom organu, a drugi ostaje kod odredišnog organa. Tranzitni postupak se može okončati i kod drugog carinskog organa a ne samo kod onog koji je naveden u tranzitnoj deklaraciji. Tada ovaj carinski organ postaje odredišni organ.

Carinski organ može, na zahtjev glavnog obveznika i uz saglasnost polaznog carinskog organa, promijeniti odredišni organ. Nadležni organ o promjeni odmah obavještava raniji odredišni organ i upisuje odgovarajuću službenu zabilješku u tranzitnu deklaraciju.

Rok za podnošenje robe kod odredišnog organa, koji određuje polazni organ, obavezuje druge organe i oni ga ne smiju mijenjati.

Ako je roba podnesena tek poslije isteka roka, koji je odredio polazni organ, ovaj rok se odobrava, ako se odredišnom organu dokaže, da je do toga došlo zbog razloga za koje nijesu odgovorni prevoznik ili glavni obveznik.

Uvjerenje o prijemu se potvrđuje na zahtjev lica, koje je kod odredišnog organa podnijelo robu sa odgovarajućom tranzitnom deklaracijom.

Za potvrdu prijema, sa kojim se dokazuje, da je tranzitna deklaracija i u njoj navedena roba pokazana odredišnom organu, koristi se isječak na poledini primjerka 5 JCI.

Potvrdu o prijemu učesnik unaprijed popunjava.

Vrste tranzitnog postupka

- Spoljni tranzitni postupak
- Unutrašnji tranzitni postupak

Spoljni tranzitni postupak dozvoljava prevoz robe između dva mjesta unutar carinskog područja, i to⁷:

- strane robe, a da ta roba ne podliježe naplati uvoznih dažbina
- domaće robe za koju je sproveden postupak izvoza

Prevoz robe odvija se:

- 1) prema spoljnom tranzitnom postupku propisanom Carinskim zakonom,
- 2) prema postupku TIR karneta,
- 3) prema postupku ATA karneta,
- 4) poštom (uključujući poštanske pakete).

Završetak postupka tranzita

Spoljni tranzitni postupak završava se predajom robe, odgovarajućih tranzitnih dokumenata i dokumenata izdatih od carinarnice ulaska u Republiku, odredišnoj carinarnici.

Unutrašnjim tranzitnim postupkom se omogućava prevoz domaće robe iz jednog mjesta u drugo u carinskom području, sa prelaskom preko teritorije druge zemlje, bez promjene njenog carinskog statusa, pod uslovom da je takva mogućnost propisana međunarodnim sporazumom, na osnovu TIR ili na osnovu ATA karneta⁸.

Nosilac postupka tranzita je glavni obveznik i odgovoran je za:

- 1) predaju robe odredišnoj carinarnici
- 2) poštovanje odredbi postupka tranzita

Prevoznik ili primalac robe koji primi robu, a koji zna da je ona u tranzitnom postupku, su takođe odgovorni za predaju robe odredišnoj carinarnici.

Dokumenta za sprovođenje postupka tranzita:

⁷ Čl.99 CZ

⁸ Čl.165 CZ

Utovarna specifikacija

Utovarna specifikacija mora da sadrži:

- a) natpis "utovarna specifikacija"
- b) veliku rubriku, koja je podijeljena na gornji dio namijenjen za unos skraćenice "TCG" i donji dio koji je namijenjen za unos podataka. Kolone prema sledećem redoslijedu i sa slijedećim natpisima:

- redni broj,
- oznake, brojevi, broj i vrsta koleta, opis robe i oznaka i broj dokumenta prethodnog postupka otpremna/izvozna država;
- bruto težina (kg)
- prostor za službene napomene.

Korišćenje utovarne specifikacije:

- za utovarnu specifikaciju se može koristiti samo prednja strana obrazaca.
- svaka stavka robe u utovarnoj specifikaciji, mora imati redni broj.
- pored svake pojedinačne stavke robe treba po potrebi navesti napomene, priložene dokumente, uvjerenja itd.
- odmah poslije zadnjeg upisa treba povući vodoravnu crtu. Praznu rubriku treba precrtati⁹.

Uvjerenje o obezbjeđenju

Obezbjeđenje može biti generalno ili pojedinačno. Obezbjeđenje mora biti solidarno i da ispunjava uslove iz člana 460 Uredbe.

Kao instrumenti obezbjeđenja mogu se koristiti bankarske garancije ili gotovinski depozit.

Generalno obezbjeđenje se odobrava samo licima koja imaju prebivalište u Crnoj Gori, koja su redovno koristila tranzitni postupak u zadnjih 6 mjeseci, ako nijesu teže kršili carinske ili poreske propise.

Generalno obezbjeđenje se polaže kod Uprave carina.

Uprava carina određuje iznos obezbjeđenja, prihvata instrument obezbjeđenja i izdaje glavnom obvezniku odobrenje.

U tranzitnoj deklaraciji mora biti upisan broj generalnog obezbjeđenja iz registra odobrenja Uprave carina.

⁹ Čl.446 do 448 Uredbe o sprovođenju CZ

Visina generalnog obezbjeđenja ne može biti niža od 5.000€, a u slučaju tranzita cigareta i žestokih alkoholnih pića ne može biti niža od 300.000€. Uprava carina može odrediti generalno obezbjeđenje u visini najmanje 30% carinskog duga, ali ne manje od 5.000€, koji bi mogao nastati prilikom uvoza, ako:

- a) je učesnik jednu godinu redovno koristio postupak sa generalnim obezbjeđenjem,
- b) u tom periodu u cjelosti ispunjavao svoje finansijske obaveze,
- c) ovako utvrđeno obezbjeđenje pokriva kompletni carinski dug,
- d) roba nije navedena u prilogu 40 Uredbe o sprovođenju CZ.

Radi određivanja visine generalnog obezbjeđenja, Uprava carina za 8 dana priprema ocjenu o:

- a) izvršenim prevozima robe pod carinskim nadzorom;
- b) carinskom dugu, uzimajući u obzir najviše stope, koje se primjenjuju u Crnoj Gori.

Uprava carina može radi sprovođenja tranzitnog postupka privremeno zabraniti korišćenje generalnog obezbjeđenja, ako se radi o robi, za koju je Uprava carina utvrdila, da predstavlja povećani rizik i postoji mogućnost zloupotrebe. Zabrana korišćenja iz stava 1 člana 463 može trajati najviše 12 mjeseci a Uprava carina može taj rok produžiti.

U slučaju otkazivanja instrumenata obezbjeđenja, glavni obveznik mora sva uvjerenja o generalnom obezbjeđenju, kojima važnost još nije istekla, odmah vratiti Upravi carina. Uprava carina može poništiti uvjerenje o obezbjeđenju i o tome obavjestiti carinski organ.

Glavni obveznik prilikom izdavanja uvjerenja o obezbjeđenju ili bilo kada kasnije u vrijeme važenja uvjerenja na poledini imenuje lica, koja su opunomoćena za potpisivanje deklaracija za tranzitni postupak u njegovo ime. Glavni obveznik može poništiti upis ovlašćenog lica na poledini uvjerenja. Lice, upisano na poledini uvjerenja o obezbjeđenju, koja se pokazuje nadzornom organu, važi za ovlašćenog zastupnika glavnog obveznika.

2.1.4 Podnošenje robe

Robu koja je dopremljena do carinarnice ili drugog mjesta koje je carinarnica odredila ili odobrila, carinarnici prijavljuje lice koje je unijelo robu u carinsko područje ili lice koje je preuzelo odgovornost za robu nakon njenog ulaska.

Ne isključuje se primjena propisa koji se odnose na:

- 1) robu koju unose putnici;
- 2) robu stavljenju u carinski postupak bez njenog podnošenja carinarnici.

Po podnošenju robe carinarnici, roba se može pregledati i uzeti uzroci radi određivanja daljeg carinskog postupanja ili upotrebe robe uz odobrenje carinarnice.

Odobrenje za dalje carinsko postupanje ili upotrebu robe daje se na zahtjev lica koje je ovlašćeno da nad robom sprovede odobreno carinsko postupanje ili upotrebu robe.

Roba se podnosi u toku radnog vremena u službenoj prostoriji organa carinske službe ili na drugom mjestu, koje odobri organ carinske službe. Službenu prostoriju organa carinske službe određuje organ carinske službe i to se objavljuje na oglasnoj tabli organa carinske službe. Radno vrijeme organa carinske službe određuje direktor Uprave carina.

Izuzetno roba se može podnijeti organu carinske službe i van radnog vremena i van službenih prostora po odobrenju organa carinske službe. Eventualne troškove u vezi sa takvim podnošenjem, koje odredi direktor Uprave carina, snosi podnosilac deklaracije.

2.1.5 Postupak stavljanja robe u slobodan promet

Stavljanjem robe u slobodan promet strana roba stiče status domaće robe, što podrazumijeva primjenu mjera komercijalne politike, obavljanje drugih određenih formalnosti u vezi sa uvozom robe, kao i naplatu svih propisanih dažbina, poreza i drugih naknada.

Ako se snizi uvozna carina, nakon prihvatanja carinske deklaracije kojom se roba stavlja u slobodan promet, a roba još nije stavljena u slobodan promet, podnosilac carinske deklaracije može zahtijevati primjenu niže uvozne carine.

Ako se pošiljka sastoji od roba koje se svrstavaju u više tarifnih oznaka, a svrstavanje roba i popunjavanje carinske deklaracije bi prouzrokovalo rad i troškove nesrazmjerne obračunatoj carini, carinarnica može, na zahtjev podnosioca carinske deklaracije, odobriti da se carina za cijelu pošiljku obračuna na osnovu svrstavanja u tarifna oznaka one robe čija je uvozna carina najveća.

Roba stavljena u slobodan promet izgubiće status domaće robe ako je:

1) carinska deklaracija za stavljanje robe u slobodan promet poništena nakon stavljanja u slobodan promet,

2) uvozna carina koja se plaća za robu vraćena ili je otpisana:

- u postupku aktivnog oplemenjivanja uz primjenu sistema povraćaja,
- roba ima nedostatke ili ne zadovoljava uslove iz ugovora na osnovu koga je roba uvezena;

Ako je domaća roba bila izvezena sa karnetom ATA, može biti stavljena u slobodan promet na osnovu karneta ATA. Kada se formalnosti za okončanje postupka privremenog izvoza domaće robe obave kod drugog organa carinske službe nego što je onaj prevoz kojeg je bila roba unijeta na carinsko područje, od ulaznog do odredišnog organa carinske službe, gdje će roba biti stavljena u slobodan promet, roba se preveze bez dodatnih formalnosti.

2.1.6 Privremeni smještaj robe

Roba podnijeta carinarnici ima status robe u privremenom smještaju sve dok joj se ne odredi carinski dozvoljeno postupanje ili upotreba.

Roba se smješta u skladište za privremeni smještaj koje odredi CA-CE. Carinski dozvoljeno postupanje ili upotreba mora da se obavi u roku od:

- 45 dana od dana podnošenja prijave za robu u pomorskom saobraćaju;
- 20 dana od dana podnošenja prijave za robu koja se prevozi na drugi način.

Carinarnica može odrediti kraće rokove ili odobriti produženje ovih rokova.

U privremenom smještaju se mogu preduzimati samo radnje kojima bi se očuvala roba u nepromijenjenom stanju, odnosno da se ne mijenja njen izgled ili tehničke karakteristike.

CA-CA može zahtijevati saključarstvo i dobru evidenciju i obezbjeđenje carinskog duga.

3. ISPRAVE U CARINSKOM POSTUPKU

3.1.1 Jedinstvena carinska isprava

Za svu robu koja se prijavljuje podnosi se jedinstvena carinska isprava za prijavljivanje robe, osim za privremeni smještaj robe kada se podnosi sažeta prijava. Prijava se podnosi carinarnici prilikom unosa robe u carinsko područje. Carinarnica može pridružiti rok za podnošenje prijave, a najduže do isteka prvog radnog dana nakon podnošenja robe.

Prijavu i sažetu prijavu podnosi:

- 1) lice koje je robu unijelo u carinsko područje ili lice, koje nakon unosa robe, preuzima odgovornost za njen prevoz, ili
- 2) lice u čije ime djeluju lica.

Ne isključujući odredbe kojima se regulišu robe uvezene od strane putnika, pismonosne pošiljke i poštanske pakete, carinarnica neće zahtijevati podnošenje prijave, ako se time ne ugrožava sprovođenje mjera carinskog nadzora i ako su obavljene formalnosti za određivanje zahtijevanog carinski dozvoljenog postupanja ili upotrebe robe.

Roba se može istovariti ili pretovariti iz prevoznog sredstva samo po odobrenju carinarnice i to na mjestima koja su za to određena i odobrena. U slučaju neposredne opasnosti koja zahtijeva da se roba ili dio robe odmah istovari odobrenje carinarnice nije potrebno, ali se o takvom slučaju carinarnica mora odmah obavijestiti. U svrhu pregleda robe i prevoznih sredstava kojima se ona prevozi, carinski organi mogu, u svakom trenutku, zahtijevati da se roba istovari i raspakuje. Roba se ne smije premještati s mjesta na koje je prvobitno smještena bez odobrenja carinarnice.

Za robu koja se privremeno smješta podnosi se zbirna prijava. Zbirna prijava se popunjava i podnosi u slučajevima i na obrascu koji propisuje direktor Uprave carina. Organ carinske službe će prihvatiti zbirnu prijavu, unijeti propisane podatke i sačuvati je, kako bi mogao provjeriti, da li se za pomenutu robu traži jedna od carinsko dozvoljenih upotreba ili korišćenja robe.

Ne isključuje se primjena propisa koji se odnose na:

- 1) robu koju unose putnici;
- 2) robu stavljen u carinski postupak bez njenog podnošenja carinarnici.

3.1.2 Deklaracija o carinskoj vrijednosti (DCV)

To je isprava koja potvrđuje vrijednost uvezene robe, ili carinsku osnovicu, budući da je to jedan od najvažnijih elemenata za utvrđivanje i obračun carine. Ova isprava je neophodna u carinskom postupku i njen podnosilac je odgovoran za tačnost, potpunost i vjerodostojnost dokumenata kojima se dokazuju unijeti podaci. Može se reći da je deklaracija o carinskoj vrijednosti isprava koja sadrži podatke o vrijednosti robe za koju treba da se plate carinske dažbine. Ako se unose podaci o robi koja je svrstana u više od tri tarifna stava carinske tarife, onda se podnosi određeni broj dodatnih listova kojima se obuhvataju svi tarifni stavovi sadržani u jedinstvenoj carinskoj ispravi. Deklaracija o carinskoj vrijednosti podnosi se u setu od dva primjerka, od kojih jedan zadržava carinarnica, a drugi se vraća podnosiocu.

Ako podnosilac carinske deklaracije iz opravdanih razloga nije u mogućnosti da podnese deklaraciju o vrijednosti robe, carinarnica može odobriti da se ova isprava podnese naknadno, u roku od 14 dana od dana prihvatanja deklaracije. Podnosilac deklaracije o carinskoj vrijednosti robe dužan je da na zahtjev carinskog organa pruži sve podatke i dostavi na uvid isprave neophodne za utvrđivanje carinske vrijednosti robe.

3.1.3 Sažeta prijava

Predstavlja ispravu za prijavljivanje robe carinskom organu a koristi se za stavljanje robe u privremeni smještaj, osim kad je roba u tranzitnom postupku kada je zamjenjuje tranzitna deklaracija.

Sažeta prijava se sastoji od trolisnog seta:

- List 1 - za nadzorni carinski organ;
- List 2 - za držaoca skladišta za privremeni smještaj robe, i
- List 3 - za odgovorno lice iz člana 101-104 Uredbe za sprovođene CZ.

Podaci unijeti u sažetu deklaraciju ne mogu se precrtavati ili ispravljati¹⁰.

¹⁰ Pravilnik o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave („Sl.list CG“, br.48/07)

ЗБИРНА ПРИЈАВА

Лист 1

И З В О Д З А Ц А Р И Н С К И О Р Г А Н	1. Одговорно лице бр. _		ЗП		А. Царински орган	
			2. Обраци	3. Називовање		
	4. Ознака превозног средства		5. Држава отпреме			
6. Мјесто, дани сагистовара		7. Мјесто подношења		8. Обе збјеђење		
9. СМЈЕНТАЈ			Б. РАЗДУЖЕЊЕ			
Р. Вр.	Претходни документ	Врста и број	Вруто	Документ	Број и ...	Оп.
Ц. Датум престанка важности документа		Прегледао:		Печат!	10. Мјесто и датум Полпис и име одговорне особе:	

Слика 5. Образац за збирну пријаву (сажета пријаву)

3.1.4 Komercijalne isprave

Komercijalne isprave su jako bitne u carinskom postupku radi utvrđivanja pojedinih bitnih činjenica koje se tiču samog komercijalnog posla ili trgovačke transakcije, vrijednosti robe, ugovorenih pariteta, prevoznih troškova i sl. Najčešće isprave koje se podnose uz carinsku ispravu su faktura, prevozna isprava i polisa osiguranja¹¹.

Faktura predstavlja osnovnu komercijalnu ispravu o robi i sadrži podatke o prodavcu i kupcu, vrsti robe, količini, cijeni po jedinici mjere i ukupnoj vrijednosti u ugovorenoj valuti, datum izdavanja i potpis ovlaštenog lica. Ukoliko se pošiljka sastoji od više različitih roba, faktura se može izdati jedinstveno za cijelu pošiljku, a u specifikaciji se navode bliži podaci o pojedinim vrstama robe.

Polisa osiguranja je značajna isprava u carinskom postupku, jer sadrži iznos plaćene premije osiguranja, koji se uračunava u carinsku osnovicu. Ukoliko uvoznik ne posjeduje polis osiguranja potrebno je da podnese izjavu o visini troškova osiguranja za predmetnu robu¹².

Paking liste značajne su kada pošiljka sadrži više pakovanja, pa je potrebno navesti vrste pakovanja, broj, oznake, registarski broj prevoznog sredstva kojim se prevoze i sl. Ovo je posebno značajno kod zbirnih pošiljki, kako bi primalac znao u kom pakovanju je koja roba, ali i carinskim organima koji po vrsti i broju pakovanja indentifikuju robu radi njenog pregleda, stavljanja u carinski nadzor ili carinski postupak.

¹¹ Kozomara, J. (2005), Spoljnotrgovinsko poslovanje, Beograd: IED

¹² Kilibarda, M. (2011), Transportno osiguranje i havarije, Bar: FMP.

3.1.5 Transportne isprave

Željeznički tovarni list CIM je ugovor na osnovu kojeg se željeznica obavezuje da robu koju joj preda pošiljalac preveze iz otpremne stanice u uputnu stanicu koja se nalazi u drugoj zemlji i da je preda primaocu a za tu uslugu primi naknadu u vidu vozarine. Štampa se na dva jezika: međunarodnom i službenom. Ispunjava se latinicom, ovjerava u 6 istovjetnih primjeraka, od kojih prvi original prati robu. Ako troškove prevoza i dopreme plaća pošiljalac, stavlja se oznaka plaćeno, a ako plaća primalac, upisuju se u nacionalnoj valuti u rubrici upućeno. Troškovi prevoza se mogu lomiti.

Ekspresni tovarni list je potvrda o prijeme robe koja može da se utovari u prtljažna kola vozova za prevoz putnika i kojom se može lako manipulirati. Ne mogu se ekspresno prevoziti predmeti čija masa prelazi 100kg po komadu. Pošiljalac je obavezan da unaprijed plati troškove prevoza do odredišta.

Prtljažnica je dokaz da je putnik, koji je kupio voznu kartu, predao željeznici na prevoz prtljag. Ne sadrži stvarnu masu prtljaga već broj komada.

Vazduhoplovni tovarni list AWBL štampa se i ispunjava na engleskom jeziku i mora biti u skladu sa IATA. Sadrži podatke o pošiljaocu, prevoziocu, primaocu, aerodromima, broj, vrsti i količini robe, načinu pakovanja, masa i vrijednost pošiljke za potrebe carinskog organa, priložena dokumenta.

Konosman-teretnica B/L je dokument kojom brodar potvrđuje da je robu primio radi prevoza uredno i prema spoljnom izgledu u dobrom stanju, te da se obavezuje da će je prevesti do odredišta i izručiti vlasniku te isprave, u stanju u kakvom je primio. Kod linijske plovidbe, zamjenjuje ugovor o prevozu. Izdaje se u setu od 3 originala, po jedan za krcatelja, brodar i kupca. Glasi na ime, na donosiocu i po nalogu.

Riječni tovarni list je ugovor kojim se prevozioc u riječnom, kanalskom ili jezerskom saobraćaju obavezuje da preveze robu iz pristaništa svoje zemlje u pristanište druge zemlje uz naplatu vozarine. Mora sadržati, pored ostalih podataka i iznos vozarine.

Drumski tovarni list CMR je ugovor o prevozu robe drumom, koji se potvrđuje ispostavljanje tovarnog lista u 3 primjerka, koji potpisuju pošiljalac i vozar. Potpisi mogu biti otisnuti faksimilom. Mora sadržati podatke o vozaru, pošiljaocu, primaocu, trenutku utovara robe i ispostavljanja lista, opis robe, broj koleta, bruto masu robe, troškove prevoza, uputstva

za carinski organ i izjavu da se prevoz vrši po CMR konvenciji.

Poštanska priznanica je dokument kojim se potvrđuje da je pošta preuzela pošiljku radi otpreme od pošte predaje do mjesta primaoca, uz poštarinu. Obrazac je jedinstven, ispunjava se na jeziku zemlje pošiljaoca i na francuskom jeziku. Sadrži podatke o primaocu, pošiljaocu, robi, odredištu, prijem na otpremu i žig i potpis. Ograničena do 20 kg po paketu.

3.1.6 OCD blok- obračun carinskog duga

OCD-blok je skraćenica za obračun carinskog duga.

Koristi se u skraćenom carinskom postupku gdje se carina obračunava 5% i PDV 17% za nekomercijalnu robu vrijednosti do 1000€. Obrazac ima utisnut serijski broj, popunjava se u tri primjerka od kojih se jedan izdaje carinskom dužniku, jedan ide u carinarnicu a jedan ostaje u OCD bloku. Na obrascu se unose sledeći podaci: ime i prezime, br.pasoša ili lične karte, mjesto stanovanja i država prebivališta, carinska osnovica, iznos carine, iznos poreza (PDV), datum i mjesto obračuna carinskih dažbina, carinarnica, okrugli pečat carinske ispostave, broj djelovodnika pod kojim je zaveden OCD blok i faksimil i potpis carinskog službenika¹³.

TRANZITNA DEKLARACIJA

Tranzitna deklaracija se po pravilu popunjava na obrazacu JCI u skladu sa Uredbom za sprovođenje Carinskog zakona. Polazni organ prima tranzitnu deklaraciju i registruje je u evidenciju, određuje rok, i obezbjeđuje identičnost robe. Polazni organ upisuje u tranzitnu deklaraciju odgovarajuće podatke, zadržava primjerak, koji mu je namijenjen, a ostale primjerke uručuje glavnom obvezniku. Istovjetnost robe se po pravilu obezbjeđuje pomoću stavljanja carinskih obilježja. Ako se roba utovara ili istovara kod carinskih organa, koji se nalaze između polaznog i odredišnog organa, primjerke tranzitne deklaracije treba podnijeti polaznim carinskim organima. Kod odredišnog organa treba pokazati robu i tranzitnu deklaraciju. Tranzitni postupak se može okončati i kod drugog carinskog organa a ne samo

¹³ Uredba o postupku ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja carine

kod onog koji je naveden u tranzitnoj deklaraciji. Tada ovaj carinski organ postaje odredišni organ. Uvjerenje o prijemu se potvrđuje na zahtjev lica, koje je kod odredišnog organa podnijelo robu sa odgovarajućom tranzitnom deklaracijom.

Tranzitnoj deklaraciji mora biti priložena prevozna isprava. Polazna carinarnica može da oslobodi od obaveze podnošenja ove isprave u trenutku vršenja formalnosti za početak tranzitnog postupka. Na zahtjev organa carinske službe ili drugog nadležnog organa prevoznu ispravu će pokazati bilo kada u toku prevoza.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako se tranzit vrši drumskim prevoznim sredstvima, a roba je namijenjena za primaoca u carinskom području Republike Crne Gore, uz tranzitnu deklaraciju prilaže se i faktura pošiljaoca, odnosno druga isprava kojom se dokazuje vrsta i količina robe (lista pakovanja, odnosno specifikacija robe).

Bez obzira na pojednostavljenja, carinski dokument za izvoz ili ponovni izvoz robe sa carinskog područja, ili bilo koji drugi dokument sa jednakim dejstvom, predaje se organu carinske službe na odlasku zajedno sa tranzitnom deklaracijom, na koju se odnosi.

UTOVARNA SPECIFIKACIJA

Pod uslovima, koji su određeni u čl. 446 do 448 Uredbe o spr.CZ, kao naimenovanje iz tranzitne deklaracije se može koristiti utovarna specifikacija.

Utovarna specifikacija mora da sadrži :

- a) natpis "utovarna specifikacija"
- b) veliku rubriku,koja je podijeljena na gornji dio namijenjen za unos skraćenice "TCG" i donji dio koji je namijenjen za unos podataka, navedenih u čl. 448 st. 3 Uredbe o spr. CZ.
- c) kolone prema sledećem redoslijedu i sa slijedećim natpisima:
 - redni broj,
 - oznake, brojevi, broj i vrsta koleta, opis robe i oznaka i broj dokumenta prethodnog postupka
 - otpremna/izvozna država;
 - bruto težina (kg)
 - prostor za službene napomene.

UVJERENJE O OBEZBJEĐENJU

Instrumenti obezbjeđenja u skladu sa članom 103 CZ važe na cjelokupnom carinskom području. Obezbjedenje može biti generalno, ili pojedinačno. Obezbjedenje mora biti solidarno, i da ispunjava uslove iz člana 459 Uredbe. Obrazac instrumenta obezbjeđenja iz stava 3 člana 460 mora da odgovara uzorku u prilogu 37 ili 38 Uredbe za sprovođenje CZ. Kao instrumenti obezbjeđenja mogu se koristiti bankarske garancije ili gotovinski depozit. Generalno obezbjeđenje se odobrava samo licima koja imaju prebivalište u Crnoj Gori, koja su redovno koristila tranzitni postupak u zadnjih 6 mjeseci, ako nijesu teže kršili carinske ili poreske propise. Generalno obezbjeđenje se polaže kod Uprave carina. Uprava carina određuje iznos obezbjeđenja, prihvata instrument obezbjeđenja i izdaje glavnom obvezniku odobrenje. Uprava carina može radi sprovođenja tranzitnog postupka privremeno zabraniti korišćenje generalnog obezbjeđenja, ako se radi o robi, za koju je Uprava carina utvrdila, da predstavlja povećani rizik i postoji mogućnost zloupotrebe.

3.1.7 TIR konvencija

Na prevozna sredstva sa karnetom TIR primjenjuju se odredbe Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR. Karnet TIR je naziv carinsku popratnu knjigu (carnet), na osnovu koje je omogućen pojednostavljeni carinski postupak u međunarodnom robnom drumskom transportu sa pojedinim državama koje su toj Konvenciji pristupile¹⁴.

Ako se utvrdi da vozilo ili kontener ispunjava propisane tehničke uslove, carinarnica na osnovu komisijskog zapisnika izdaje uvjerenje o tehničkoj sposobnosti vozila ili kontenera. Knjigu karnet-TIR izdaju ovlašćena garantna društva, kod nas Privredna komora. Preporučuje se da se karnet prilikom ispostavljanja popuni pisaćom mašinom ili sličnim načinom kako bi listići bili čitljivi. Prema propisima karnet TIR se štampa na francuskom jeziku. Karnet TIR vrijedi samo za jedno putovanje. Sadrži sledeće podatke:

- naziv međunarodne organizacije koja ga je izdala, broj, rok važnosti, naziv garanta, naziv vozara i njegovo sjedište, polaznu i odredišnu zemlju, dozvolu za upotrebu drumskog vozila

¹⁴ Konvencija TIR

i njen broj i datum, broj registracije drumskog vozila, te potpis sekretara i pečat međunarodne organizacije koja ga je izdala.

Svi ovi podaci navedeni su na prvoj strani korica. Na drugoj strani korica odštampano je jamstvo vozara i garanta da će robu navedenu u manifestu predati sa netakutnim pečatima, u određenom roku, prelaznoj i odredišnoj carinarnici, putem koji bude određen. Karnet TIR snadbjeven je sa onoliko listića kroz koliko će zemalja roba proći na konkretnom putovanju. Svaki listić je numerisan i sastoji se od talona i manifesta robe. Cijeli sistem olakšica sastoji se u tome da natovarena roba u vozilima pod pokrićem karneta TIR neće biti pregledavana u prolaznim graničnim carinarnicama, osim u slučaju sumnje na zloupotrebu. Polazna carinarnica popunjava i ovjerava talon i listić broj 1 kao i odgovarajući manifest za robu. Zatim stavlja pečat i potpis na svakom manifestu koji pripada parnom i neparnom listiću karneta TIR, te za sebe zadržava listić broj 1 sa odgovarajućim manifestom robe koji pripada tom listiću. U slučaju da dođe do povrede carinskih obilježja, ili ako se roba mora pretovariti iz nepredvidljivih razloga mora se sačiniti zapisnik kod najbliže carinarnice.

3.1.8 ATA karnet (privremeni uvoz robe)

ATA karnet je naziv za carinsku popratnu knjigu, odnosno međunarodni carinski dokument na osnovu koje je omogućen pojednostavljen carinski postupak kod privremenog uvoza i izvoza robe. ATA su akronim francuskih i engleskih riječi "Admission Temporaire/Temporary Admission". Konvencija je donijeta 1961. godine, od strane Svjetske carinske organizacije (WCO) koja je stupila na snagu 1963. godine a pristupila joj je većina zemalja u svijetu, između ostalih i naša zemlja. Ova konvencija je u proteklom periodu dopunjavana sa nekoliko drugih međunarodnih Konvencija:

- 1) Konvencija o trgovačkim uzorcima (1952)-CSC
- 2) Konvencija o profesionalnoj opremi (1961)-PEC
- 3) Konvencija o sajmovima i izložbama (1961)-EFC
- 4) Konvencija o privremenom uvozu ambalaže (1960)
- 5) Odredba o privremenom uvozu rezervnih djelova (1956)

Osnovni principi po kojima se reguliše privremeni uvoz/izvoz ATA konvencije mogu se svesti u tri glavne grupe:

- eksponati
- trgovački uzorci
- profesionalna oprema

Znači primjenom ATA-karneta omogućava se korišćenje carinskih olakšica kod privremenog uvoza komercijalnih uzoraka, sajamske i izložbene robe, kao i uređaja za sajamske paviljone, konferencijske i sportske dvorane, privremenog uvoza stručne opreme i poljoprivrednih mašina, automobila, odnosno rezervnih djelova i sl.

ATA karnet izdaje privredna komora. Štampaju se na francuskom i engleskom jeziku, a po želji se može dodati i drugi jezik. Privredna komora je garant Upravi carina za eventualno plaćanje carine za privremeno uvezenu robu u našu zemlju po stranim ATA karnetima. Set karneta ima žute, plave i bijele boje stranice pri čemu žute zadržavaju carinski organi zemlje izvoznice. Karnet je povezan u korice, a vrijedi godinu dana od dana izdavanja. Na prvoj stranici karneta odštampani su sledeći podaci:

- broj karneta, organizacija koja ga izdaje, rok izdavanja i trajanja, pošiljalac i primalac robe, svrha uvoza/izvoza, kao i potvrde o izvršenoj kontroli carinskih organa zemlje izvoznice.

Sledeća stranica je predviđena za detaljan opis robe.

ATA-karnet pruža sledeće povoljnosti:

1. ATA Karnet eliminiše potrebu za carinskom deklaracijom na carinarnicama kao i depozit lične i pravne garancije od strane izvoznika u zemlji privremenog uvoza.
2. ATA Karnet može da se koristi u okviru poslovnog putovanja kojim je obuhvaćeno nekoliko zemalja uključujući brojne ulaske i izlaske iz/u zemlje porijekla u okviru jedne godine, kolika je i važnost ovog dokumenta.

4. CARINSKI POSTUPCI U RAZLIČITIM VIDOVIMA SAOBRAĆAJA

4.1.1 Carinski postupak u međunarodnom željezničkom transportu

U uvoznim robnim tokovima, željezničke kompozicije se zaustavljaju na graničnoj stanici, radi sprovođenja mjera carinskog nadzora. Po prelasku carinske linije željeznička kompozicija se zaustavlja na carinskim kolosjecima, koje određuje željeznica u sporazumu sa graničnom carinarnicom. Željeznička stanica je dužna prije ulaska voza, obavjestiti graničnu carinarnicu na koji kolosjek će biti postavljena željeznička kompozicija. Granična željeznička stanica dužna je da odmah po dolasku voza iz inostranstva usmeno prijavi voz graničnoj carinarnici. Granična željeznička stanica dužna je da graničnoj carinarnici podnese pismenu prijavu za voz i robu u roku od pet časova od časa dolaska voza. Roba koja je došla jednim vozom prijavljuje se graničnoj carinarnici jednom ispravom za uvoz i prevoz robe. Voz ne može nastaviti putovanje dok granična carinarnica ne izvrši sve radnje predviđene propisima donesenim na osnovu Carinskog zakona.

4.1.2 Carinski postupak u međunarodnom drumskom transportu

Sva drumska transportna sredstva koja prelaze carinsku liniju na putevima otvorenim za međunarodni drumski saobraćaj, moraju biti pod carinskim nadzorom. Roba koja se uvozi drumskim transportnim sredstvima, prijavljuje se graničnoj carinarnici. Sva drumska transportna sredstva sa robom ili bez robe, koja saobraćaju sa inostranstvom, moraju se zaustaviti kod granične linije. Drumska transportna sredstva ne mogu da nastave putovanje prije nego što granična carinarnica izvrši sve radnje predviđene propisima donesenim na osnovu Carinskog zakona.

4.1.3 Carinski postupak u međunarodnom vodnom saobraćaju

Carinski postupak nad robom koja se prevozi vodnim putevima, može se obavljati na moru, rijekama i jezerima, tj. njihovim lukama. U lukama otvorenim za međunarodni saobraćaj, brodovi mogu pristajati samo uz carinski gat na određenom dijelu luke ili u slobodnoj carinskoj zoni. Za pristajanje brodova van carinskog gata potrebno je odobrenje nadležne lučke kapetanije. Brodovi koji plove u carinskom pograničnom pojasu na moru, rijekama i jezerima moraju imati brodski manifest. Manifest je isprava u kojoj zapovjednik broda, ili lice koje je on ovlastio, upisuje cjelokupan teret koji se nalazi na brodu. Brodovi i roba se moraju prijaviti carinarnici u roku od dvadeset četiri časa po dolasku broda u luku. Brodovi koji dolaze iz inostranstva, odnosno odlaze u inostranstvo, moraju da se prijave graničnoj carinarnici radi sprovođenja carinskog postupka. Zapovjednik broda koji dolazi iz inostranstva dužan je da ulaznoj carinarnici podnese ispravu za uvoz i prevoz robe i da uz nju priloži: spisak brodske posade, spisak putnika i njihovog prtljaga (ime i prezime putnika, broj putne isprave, državljanstvo i broj komada ručnog prtljaga), spisak namirnica koje se nalaze na brodu, brodske prevozne isprave.

4.1.4 Carinski postupak u međunarodnom vazdušnom saobraćaju

Vazduhoplovi, posada vazduhoplova, putnici, putnički prtljag i roba podliježu carinskom nadzoru i to od trenutka prelaska carinske linije. Vazduhoplovi i roba koji dolaze iz inostranstva moraju se prijaviti carinarnici podnošenjem manifesta. Kapetan vazduhoplova, dužan je da podnese carinarnici manifest. Manifest je isprava koja mora da sadrži sve potrebne podatke o avionu, aerodromu, mjestu utovara i istovara robe, kao i sve podatke o teretu koji avion prevozi. Manifest se mora podnijeti carinarnici i kad vazduhoplov koji dolazi iz inostranstva ne prevozi robu.

4.1.5 Carinski postupak u poštanskom saobraćaju

Sve poštanske pošiljke u međunarodnom poštanskom saobraćaju podliježu carinskom nadzoru u skladu sa propisima donesenim na osnovu Carinskog zakona. Poštu carinjenja i njihovu mijesnu nadliježnost određuje PTT preduzeće uz saglasnost Uprave carina. Carinskom pregledu ne podliježu pismonosne pošiljke: za koje se prema težini ili dimenzijama pretpostavlja da ne sadrže carinsku robu, koje sadrže knjige, novine i časopise i koje su prema međunarodnim ugovorima i posebnim propisima oslobođene carinskog pregleda¹⁵.

4.1.6 Postupak sa robom čiji je uvoz zabranjen

Ako se pri prijavi ili pri predaji robe carinarnici, nađe roba čiji je uvoz zabranjen, carinarnica će rješenjem narediti vozaču ili njegovom ovlašćenom predstavniku, odnosno licu koje je takvu unijelo, da je vrati u inostranstvo u roku od četrdeset osam časova, uz upozorenje da će robu oduzeti ako se u tom roku ne vrati u inostranstvo. Neprijavljivanje robe je carinski prekršaj. Predviđeno je da ovlašćeni carinski službenik na licu mjesta kazni fizičko lice novčanom kaznom u trostrukom iznosu minimalne zarade u Crnoj Gori, pod uslovom da vrijednost robe koja je predmet prekršaja ne prelazi iznos od 1000 €. Carina se plaća po stopi propisanoj carinskoj tarifi, zavisno od robe, do 1000 € može se primjenjivati jedinstvena stopa od 5% od carinske vrijednosti + PDV (7 ili 19%).

¹⁵ Marković, M. (2003), Transport, špedicija, carine i osiguranje, Beograd: BPŠ

5. PRIVREMENI UVOZ ROBE

5.1.1 Privremeni uvoz kontejnera

Privremeni uvoz se primjenjuje za kontejnere za prevoz robe, plombirane sa carinskom plombom ili kontejnere označene sa odgovarajućim znacima, ako se privremeno uvoze za račun njihovih vlasnika, korisnika ili zastupnika istih.

Privremeni uvoz kontejnera, koji nijesu obuhvaćeni prethodnim stavom moguć je na osnovu odobrenja carinskog organa.

Privremeno uvezeni kontejneri mogu ostati na carinskom području najduže 12 mjeseci.

Kontejneri, koji su u postupku privremenog uvoza, mogu se koristiti samo jednom u unutrašnjem prometu prije nego što se ponovo izvezu sa carinskog područja i to za prevoz robe utovarene na carinskom području, koja će se istovariti na tom području, u slučaju kada kontejneri inače prelaze ovo područje nenatovareni.

Dodaci uz kontejner i uobičajena oprema kontejnera mogu se uvoziti zajedno sa kontejnerom, iako će biti kasnije ponovo izvezeni izdvojeno, a mogu se uvoziti i izdvojeno, ako će se kasnije biti ponovo izvezeni zajedno sa kontejnerom¹⁶.

Privremeni uvoz za kontejnere odobriće se bez obzira na to da li je za iste odobren prevoz robe pod carinskom plombom, ako se na jasno vidljivom mjestu označe sledeći podaci:

1. podaci o vlasniku odnosno korisniku,
2. identifikacioni brojevi i oznake kontejnera odnosno vlasnika ili korisnika,
3. težina kontejnera, uključujući svu fiksno pričvršćenu opremu,
4. država, kojoj pripada kontejner, može se označiti sa punim imenom ili sa ISO alfa-2 šifrom za pojedinačnu državu, koja je određena Međunarodnim standardom ISO 3166, ili sa karakterističnim početnim slovima koja se koriste za državu u kojoj je motorno vozilo u međunarodnom prometu registrovano, ili sa brojevima u slučaju zamjenljivih elemenata, koji se upotrebljavaju u kombinovanom željezničko-drumskom prevozu.

Identitet vlasnika ili lica koje upravlja kontejnerom se može navesti punim imenom ili pomoću određene identifikacije, izuzimajući simbole kao što su grbovi ili zastave.

¹⁶ Marković Dapčević, Lj. (2011), Carine i Carinsko Poslovanje, Bar: FMP.

Smatra se da je za kontejnere odobren prevoz pod carinskom plombom, ako:

1. pored prethodno navedenih podataka sadrže sledeće podatke, koji se odnose na tablicu za verifikaciju:

- serijski broj proizvođača i
- identifikacioni broj ili slovo tipa, ako su obuhvaćeni tipskom verifikacijom

2. ako ispunjavaju tehničke uslove

3. ako je Crna Gora ili druga država iz Priloga 32 Uredbe potvrdila tehničke uslove propisane TIR Konvencijom.

Tehnički propisi za kontejnere, koji su odobreni za prevoz pod carinskom plombom, i postupci koji se odnose na to odobrenje, moraju biti usaglašeni sa pravilima predviđenim u I i II dijelu priloga 7 TIR Konvencije.

Ako se konstatuje da odobreni kontejneri ne ispunjavaju tehničke uslove ili ako kontejner ima veću grešku i ako ne ispunjava standarde prema kojima je bio odobren prevoz pod carinskom plombom, carinski organ će preduzeti mjere u skladu sa prilogom 33 uz Uredbu¹⁷.

5.1.2 Privremeni uvoz drumskih prevoznih sredstava

POSEBNI USLOVI ZA PRIVREMENI UVOZ DRUMSKIH KOMERCIJALNIH VOZILA

Pojam “vozila” obuhvata sva drumska vozila i prikolice koje se mogu spojiti sa ovim vozilima.

Drumska komercijalna vozila se mogu privremeno uvoziti:

- ako ih privremeno uvozi lice sa sjedištem van carinskog područja ili se privremeno uvoze za njegov račun,
- ako ih u komercijalne svrhe koristi lice sa sjedištem van carinskog područja ili ako se koriste za njegov račun,
- ako su registrovana van carinskog područja na ime lica sa sjedištem van carinskog područja,
- ako se koriste isključivo za prevoz koji počinje ili se završava van carinskog područja.

¹⁷ Carinska konvencija o kontejnerima iz 1972.god. (Ženevska Konvencija)

Carinski organ može:

- u izuzetnim slučajevima odobriti licu sa sjedištem na carinskom području, da privremeno uvozi i koristi drumsko komercijalno vozilo u periodu koji odredi carinski organ u skladu sa okolnostima.
- odobriti fizičkom licu sa stalnim prebivalištem na carinskom području, koje radi kod lica sa sjedištem van carinskog područja, da privremeno uvozi i koristi drumsko vozilo u vlasništvu njegovog poslodavca, u komercijalne svrhe.
- lice koje privremeno uvozi i koristi drumsko motorno vozilo za račun drugog lica sa sjedištem van carinskog područja, mora imati odgovarajuće ovlaštenje.

POSEBNI USLOVI ZA PRIVREMENI UVOZ DRUMSKIH PRIVATNIH VOZILA

Pojam vozila obuhvata sva drumska vozila, uključujući kamp prikolice i prikolice, koje mogu da se prikače za ova vozila.

Privremeni uvoz drumskih privatnih vozila može se odobriti:

1. ako ih privremeno uvozi lice sa stalnim prebivalištem ili sjedištem van carinskog područja,
2. ako ih u privatne svrhe koristi lice sa stalnim prebivalištem ili sjedištem van carinskog područja,
3. ako su registrovani van carinskog područja na ime lica sa stalnim prebivalištem ili sjedištem van carinskog područja.

Postupak privremenog uvoza privatnog drumskog vozila se može odobriti:

1. ako je privatno vozilo registrovano u državi stalnog prebivališta korisnika vozila, koji vozilo redovno upotrebljava na carinskom području, radi putovanja od svog prebivališta do mjesta gdje radi i obrnuto. Odobrenje se izdaje bez vremenskog ograničenja.
2. ako student koristi privatno vozilo, registrovano u državi njegovog stalnog prebivališta, na području gdje boravi, isključivo zbog studija.

Privremeni uvoz vozila se može odobriti na vrijeme od najviše 6 mjeseci (sa prekidima ili bez) u periodu od 12 mjeseci.

Privremeni uvoz vozila će biti odobren sve dok se student zbog studija zadržava na carinskom području. Da bi se prekinuo rok u kojem privremeno uvezeno vozilo može ostati na carinskom području, korisnik postupka privremenog uvoza o tome obavještava carinski organ i postupa u skladu sa mjerama, koje ovaj organ odredi, kako bi se spriječilo privremeno korišćenje vozila.

Privremeno uvezena privatna vozila nje dozvoljeno poslije uvoza iznajmljivati, pozajmljivati ili dati na korišćenje drugom licu na carinskom području u druge svrhe osim u svrhe neposrednog ponovnog izvoza, odnosno ona vozila, koja su bila u trenutku uvoza iznajmljena, data u najam, pozajmljena ili data na korišćenje, dati pod najam, ponovno iznajmiti odnosno ponovo dati na korišćenje drugom licu zbog drugih namjena nego što je namjena neposrednog ponovnog izvoza.

Putnička vozila čiji je vlasnik rent-a-car preduzeće sa sjedištem van carinskog područja mogu se dati u najam fizičkim licima sa stalnim prebivalištem van carinskog područja, radi ponovnog izvoza, u roku koji je odredio carinski organ.

Privremeno uvezena privatna vozila, koja su već bila stavljena u postupak privremenog uvoza, mogu koristiti bračni drug ili član uže porodice fizičkog lica, koje ima stalno prebivalište van carinskog područja, ako i ova lica imaju svoje uobičajeno prebivalište van carinskog područja.

Privremeno uvezena privatna drumska vozila, koja su već bila stavljena u postupak privremenog uvoza, mogu povremeno koristiti lica sa stalnim prebivalištem na carinskom području, ako ga koriste u ime i prema izričitim uputstvima imaoća odobrenja i samo u vrijeme kada se imalac odobrenja nalazi na carinskom području.

5.1.3 Privremeni uvoz rezervnih djelova, dodataka i uobičajene opreme za prevozna sredstva

Privremeni uvoz primjenjuje se za uobičajene rezervne djelove, dodatke i uobičajenu opremu prevoznih sredstava, uključujući alat za utovarivanje, obezbjeđivanje ili čuvanje robe na prevoznim sredstvima, bez obzira na to, da li se rezervni djelovi, dodaci i oprema uvoze zajedno sa prevoznim sredstvom ili odvojeno.

Rezervni djelovi koji se privremeno uvoze, zajedno ili odvojeno od prevoznog sredstva kome su namijenjeni, mogu da se koriste samo za manje opravke i manje održavanje tih prevoznih sredstava

Postupak privremenog uvoza za prevozna sredstva odobrava se bez pismenog zahtjeva ili odobrenja, osim kod privremenog uvoza paleta čiju istovjetnost nije moguće utvrditi i kontejnera za koje je potrebno odobrenje carinskog organa.

Konkludentne radnje smatraju se kao zahtjev, a odsustvo intervencije carinskog organa kao odobrenje za privremeni uvoz prevoznog sredstva.

Za privremeni uvoz za koji nije bila podnešena deklaracija nije potrebno položiti instrument obezbjeđenja.

Carinski organ koji u vrijeme početka privremenog uvoza, na osnovu izvršene kontrole, sumnja da obaveze u pogledu ponovnog izvoza neće biti poštovane, može da zahtijeva:

- da se podnese pismena deklaracija ili drugi dokumenti, koji u skladu sa međ. sporazumima mogu da zamijene deklaraciju,
- da podnosilac deklaracije, u slučaju privremenog uvoza kontejnera, prilikom usmene deklaracije preda izjavu, koja sadrži:
 - ime odnosno firmu i sjedište korisnika ili njegovog punomoćnika,
 - podatke, potrebne radi obezbjeđivanja istovjetnosti kontejnera,
 - broj kontejnera i količinu i vrstu rezervnih djelova
- u slučaju privremenog uvoza rezervnih djelova dodataka i opreme, koji se privremeno uvoze izdvojeno od prevoznih sredstava kojima su namijenjena, da zahtijeva podnošenje

deklaracije ili drugog dokumenta, koji u skladu sa međunarodnim sporazumima može zamijeniti deklaraciju,

- da zahtijeva podnošenje instrumenta obezbjeđenja, ako smatra da plaćanje carinskog duga, koji može nastati nije sigurno.

POSTUPAK PRIVREMENOG UVOZA ZA PREVOZNA SREDSTVA ĆE SE OKONČATI:

1. u slučaju ponovnog izvoza – konkludentnim radnjama
2. u slučaju podnošenja deklaracije ili prijave za drugo carinski dozvoljeno korišćenje ili upotrebu – u skladu sa propisima koji važe za podnošenje deklaracije za traženo, carinski dozvoljeno, korišćenje ili upotrebu robe.

Za dijelove, koji su prilikom opravke ili održavanja zamijenjeni, kao i za nove rezervne dijelove koji su oštećeni ili imaju grešku, može se odobriti carinsko dozvoljeni postupak ili korišćenje, koje se odobrava za uvoz robe.

5.1.4 Privremeni uvoz profesionalne opreme

PRIVREMENI UVOZ SA POTPUNIM OSLOBODENJEM PROFESIONALNE OPREME:

- oprema za dopisnike i dopisništva novinskih kuća, radijskih i televizijskih trupa sa sjedištem ili prebivalištem izvan carinskog područja,
- kinematografska oprema koja je potrebna licu sa sjedištem odnosno prebivalištem van carinskog područja, dok se nalazi na carinskom području zbog snimanja određenog filma,
- sva druga profesionalna oprema koju za obavljanje zanimanja ili zanata koristi lice sa sjedištem ili prebivalištem izvan carinskog područja, koje dolazi na carinsko područje radi obavljanja određenog posla,
- pribor i dodaci za naprijed pomenutu opremu.

USLOVI :

- lice koje ima sjedište odnosno stalno prebivalište van carinskog područja,
 - da profesionalnu opremu privremeno uvozi lice koje ima sjedište odnosno stalno prebivalište van carinskog područja,
-

- da profesionalnu opremu upotrebljava na carinskom području isključivo lice, koje je ušlo na carinsko područje, ili se koristi pod njegovim nadzorom.

5.1.5 Privremeni uvoz izložbene robe i ambalaže sa potpunim oslobodjenjem od plaćanja carine

IZLOŽBENA ROBA

- roba koja se na priredbi izlaže ili prikazuje njen rad,
- roba koja je namijenjena za korišćenje izložbene robe,
- roba, potrebna za prikazivanje rada uvezene opreme ili aparata,
- konstrukcije i dekorativni materijal, uključujući el. instalacije, potrebne za uređenje izložbenog prostora,
- reklamni i informativni materijal za privremeno uvezenu robu,
- oprema, uključujući opremu za prevođenje, audio i video snimanje i filmove nastavnog, naučnog ili kulturnog karaktera, koji su namijenjeni za korišćenje na međunarodnim skupovima, konferencijama i kongresima,
- žive životinje, biljke, koje se izlažu ili učestvuju na priredbi,
- roba koja je za vrijeme izložbe, sajma ili slične priredbe dobijena iz privremeno uvezene robe, opreme ili životinja.

AMBALAŽA

- kontejneri, kutije, burad i slična ambalaža, koja se koristi u istom obliku u kom je uvezena,
- pomoćna ambalaža za namotavanje, umotavanje ili učvršćivanje robe, osim za materijale kao što su slama, papir, staklena vuna i sl. koji se uvoze u rastresitom stanju,
- u slučaju, da se ambalaža uvozi napunjena, imalac odobrenja će se obavezati da će biti ponovo izvezena napunjena ili prazna,
- u slučaju da se ambalaža uvozi prazna, podnosilac deklaracije će se obavezati, da će biti ponovo izvezena napunjena,

- ambalaža, koja je u postupku privremenog uvoza, ni u kom slučaju ne smije se upotrebljavati, čak ni privremeno, u unutrašnjem prometu, osim u slučaju izvoza robe iz carinskog područja,
- postupak privremenog uvoza za ambalažu može se odobriti najviše za 6 mjeseci.

5.1.6 Privremeni uvoz robe u vezi sa proizvodnjom i testiranjem i uzorci robe

Potpuno oslobođenje od plaćanja carinskog duga kod privremenog uvoza za:

- kalupe, matrice, kliše, slike, modele, skice i sl., koje su namijenjeni licu sa sjedištem na carinskom području, samo ako se najmanje 75% proizvodnje, kod koje se upotrebljavaju ovi predmeti, izvozi sa carinskog područja,
- instrumente za mjerenje i testiranje i sl. proizvode, namijenjene licu sa sjedištem na carinskom području za korišćenje u proizvodnom procesu, ako se najmanje 75% proizvodnje, nastale pomoću upotrebe ovih predmeta, izvozi sa carinskog područja,
- specijalni alat i instrumente, isporučeni besplatno licu sa sjedištem na carinskom području za proizvodnju robe, koja će biti u cjelosti izvezena, samo ako ostanu u vlasništvu lica sa sjedištem van carinskog područja,
- svaku robu, koja je predmet testiranja, istraživanja ili prezentiranja, uključujući testiranje radi dobijanja atesta, osim ako to predstavlja profitabilnu djelatnost,
- svaku robu, koja se koristi za izvođenje proba, istraživanja ili prezentacije, osim ako to predstavlja komercijalnu djelatnost,
- uzorke robe, koja se već proizvodi ili će se proizvoditi, osim ako ih uvozi isto lice u takvoj količini da se, uzimajući u obzir sve pošiljke, ne mogu više smatrati za uzorke u uobičajenoj komercijalnoj upotrebi.

USLOVI:

- roba je u vlasništvu lica sa sjedištem izvan carinskog područja
- uzorci su uvezeni isključivo radi prikazivanja na carinskom području radi prikupljanja narudžbi za sličnu robu, koja će biti uvezena u carinsko područje.

Uzorci se ne smiju prodavati ili davati na uobičajeno korišćenje osim radi prikazivanja, niti koristiti na bilo koji način dok je u postupku privremenog uvoza.

LIČNI PRTLJAG PUTNIKA I PREDMETI ZA SPORT

Lični predmeti su novi ili korišćeni predmeti, za koje je, uzimajući u obzir sve okolnosti putovanja, evidentno da su namijenjeni ličnoj upotrebi putnika u toku putovanja.

Predmeti za sport su: sportski rekviziti i drugi predmeti koje putnik koristi u toku takmičenja, nastupa ili vježbi na carinskom području.

Lični predmeti moraju biti ponovo izvezeni najkasnije onda kada putnik, koji ih je uveo, napusti carinsko područje.

Predmeti za sport se mogu privremeno uvoziti najduže na 12 mjeseci.

ZAKLJUČAK

Međunarodna trgovina predstavlja razmjenu dobara i usluga koja tom prilikom prelaze međunarodno priznate granice ili teorije.

U većini zemalja ona stvara značajan dio BDP-a. Iako se međunarodna trgovina obavlja tokom dobrog dijela istorije čovječanstva, ona je tokom poslednjih nekoliko vjekova dobila na ekonomskom, društvenom i političkom značaju. U našim svakodnevnim životima svi mi razmijenjujemo proizvode i usluge i tako ulazimo u najsloženiji sistem koji postoji danas u svijetu -trgovinu.

Liberalizacija trgovine i povećanje izvoza na osnovu komparativnih prednosti dovodi do povećanja investicija koje generišu veliki broj novih radnih mjesta. Nove investicije zatim stvaraju uslove za povećanje stope ekonomskog rasta. Visoke stope ekonomskog rasta omogućavaju generisanje značajnih količina domaće štednje koje su presudne za buduće investiranje. Nove investicije doprinose povećanju produktivnosti zaposlenih radnika i omogućavaju usvajanje novih tehnologija i novih proizvoda zasnovanih na znanju, koje zatim omogućavaju proširivanje proizvodnje i izvoz kvalitetnijih i skupljih proizvoda. Ovakva izvozno orijentisana proizvodnja omogućava stvaranje bolje plaćenih radnih mjesta, direktno utičući na povećanje životnog standarda u državi.

Privrede koje se uključuju u međunarodne tokove (otvorena privreda) na bazi izvoza i uvoza i veličine BDP-a koji se povećava putem međunarodne razmjene, postižu značajnu stopu ekonomskog rasta, dok privrede koje su manje otvorene bilježe stagnaciju ili pad BDP-a, a time i životnog standarda. Spoljna trgovina omogućava svakoj zemlji da se usmjeri na područje svojih komparativnih prednosti u proizvodnji roba i usluga. Radnici u svakoj zemlji mogu ostvariti veću količinu potrošnih i proizvodnih dobara za istu količinu utrošenog rada. Zemlja se specijalizuje za proizvodnju u područjima komparativnih prednosti i razmjenjuje svoju vlastitu proizvodnju putem spoljne trgovine za dobra i usluge gdje nema komparativne prednosti.

Tako se u otvorenoj međunarodnoj trgovini povećava nacionalni dohodak svake zemlje koja učestvuje u toj trgovini, zahvaljujući najefikasnijoj alokaciji oskudnih resursa.

LITERATURA :

1. Carinski zakon, Uredba za sprovođenje Carinskog zakona, Uredba o postupku ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja carine, Pravilnik o vrstama i načinu upotrebe carinskih obilježja, Carinska konvencija o kontejnerimam, Konvencija TIR, Službeni list Republike Crne Gore, br. 79/04, 45/05 i "Sl. list Crne Gore", br. 48/07.
2. Kilibarda, M. (2011), Transportno osiguranje i havarije, Bar: FMP.
3. Kozomara, J. (2005), Spoljnotrgovinsko poslovanje, Beograd: IED.
4. Marković Dapčević, Lj. (2011), Carine i Carinsko Poslovanje, Bar: FMP.
5. Marković, M. (2003), Transport, špedicija, carine i osiguranje, Beograd: BPŠ.
6. Šuković, S. (2003), Carinski sistem i postupak, Podgorica: UCCG.